

протестантизм в своем утверждении праведного труда, не учел, тот факт, что бедность – не всегда следствие тунеядства, в некоторых случаях это проблема физической или умственной неполноценности, старости, сиротства. Другими словами, дать удочку и научить ловить рыбу не всегда удается. И тогда на смену рациональной морали должна прийти христианская любовь к ближнему, наиболее ярким проявлением которой в настоящее время является волонтерское движение.

Тем не менее, каждая из рассмотренных христианских моделей благотворительности открывает новую грань благотворительности и наибольшего успеха в данном вопросе можно достичь, объединив православное всепрощение и нищелюбие с католическим искуплением греха через благотворительность и протестантской моделью «деятельностной помощи».

Источники и литература

1. Фуко М. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук / Мишель Фуко. – М.: А-сэд, 1994. – 408 с.
2. Цветков А.П. Религиоведение / Александр Петрович Цветков. – К.: Знание Украины, 2002. – 138 с.
3. Wujek J. Postylla mniejsza, to jest krótkie kazania albo wykłady św. Ewangelii na każdą niedzielę i na każde święto [Электронный ресурс] / Wujek J. – Warszawa / 1909. / S. 57. Режим доступа:
4. <http://www.philosophy.ru/iphras/library/korzo01.html>
5. Lapis B. Poglądy na pracę w wczesnośredniowiecznym piśmiennictwie łacińskim (od połowy V do połowy VIII w.) [Электронный ресурс] / Lapis B. – Poznań / 1977. – S. 16-17; 27. Режим доступа: <http://www.philosophy.ru/iphras/library/korzo01.htm>
6. Kantor J. Wskazania wychowawcze ks. P. Skargi na tle współczesnej epoki [Электронный ресурс] / Kantor J. – Kraków / 1913. S. 41. Режим доступа: <http://www.philosophy.ru/iphras/library/korzo01.htm>.
7. Форд Г. Моя жизнь, мои достижения / Генри Форд. – М.: Финансы и статистика, 1989. – 204 с.

Фондера Р.В.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ТАНЦЮ НА ТЕРЕНАХ АВСТРАЛІЇ (50-ті р. ХХ ст. – початок ХХ ст.).

Український танець – унікальне явище української національної культури. Його регіональна різноманітність, професійна досконалість та доступна хореографічна мова, принесли йому заслужену славу в усіх країнах світу. Демонструючи свою самобутність, високий духовний і творчий потенціал, український народний танець піднімає престиж не тільки українського мистецтва, а й нації і держави. Вивчення досвіду поколінь, дослідження сучасного стану української народно-сценічної хореографії, як в Україні, так і поза її межами, в діаспорі, дозволяє констатувати потужність творчого потенціалу українського танцю, його перевірену віками життєстійкість, яка забезпечувала йому виживання у найскрутніших історичних обставинах.

Вивченню національного хореографічного мистецтва в діаспорі, сприяє реалізація Міністерством культури і туризму України державної політики щодо підтримки культури закордонних українців (згідно з Державною програмою співпраці із закордонними українцями від 26.07.2006 р. на період до 2010 р.). Правову базу забезпечують урядові документи: закон “Про правовий статус закордонного українця” від 04.03.2004 № 1582-IV та Указ Президента України В. Ющенко № 486 “Про забезпечення організації співпраці з українцями, які проживають за межами України” від 27.04.2004 р.

Дослідження розвитку українського народного танцю на теренах Західної діаспори, зокрема в Австралії, визначення його місця в духовному розвитку української етнічності за кордоном, вивчення і глибоке осмислення творчих надбань зарубіжних українських митців, як духовного спадку всього українського народу є головною задачею українських істориків, мистецтвознавців, балетмейстерів. Відсутність у вітчизняному мистецтвознавстві комплексних досліджень щодо цілісної картини розвитку українського народного хореографічного мистецтва на теренах Австралії є актуальною і своєчасною.

Попри наявність у вітчизняному мистецтвознавстві певного наукового доробку щодо цього питання, доводиться констатувати брак досліджень, які б надавали цілісну картину формування та функціонування української національної хореографічної школи на австралійському континенті. Інформацію з цього приводу можна передусім знайти у літературі діаспори. Це роботи істориків, мистецтвознавців, теоретиків і практиків українського танцю: Пастернакової М. [18], Солошенко-Тиравської М. С. [9], Кардаш П., Кот С. [12] та інших. У вітчизняній історіографії дослідження за цією темою з'явилися на початку 90-х рр. ХХ ст. Серед наукового доробку виділимо імена Гуця М. [1], Одарченко П. [6], Орел О. [7] та інших. Значну роль у поширенні інформації щодо розвитку українського народного танцю на теренах Австралії відіграють різноманітні енциклопедії та довідники. Серед них: “Енциклопедія сучасної України” [4], “Енциклопедія української діаспори” [5], “Українці зарубіжжя та Україна” [10], “Українці в світі” [13], “Українці в Австралії” [11] тощо.

Не зважаючи на те, що певний обсяг даних щодо розвитку українського хореографічного мистецтва в Австралії є у деякій мірі визначеним фахівцями у даній галузі, але, разом з тим, не можна не відзначити фрагментарний характер досліджень та відсутність цілісної картини функціонування українського танцю на цьому континенті. Тому проблеми вивчення цього питання залишається достатньо актуальною.

Відродження та поширення української хореографічної культури почало активізуватися в Австралії у 1949 – 1950 рр. в переселенських таборах. Одним з перших танцювальних інструкторів стала *Л. Гаєвська*, яка у 1949 р., в м. Ковра заснувала танцювальний гурток української молоді. Серед інших інструкторів, що плекали національний танець в емігранському середовищі були: *Є. Новічевський, М. Свідерський, О. Гудова, М. Юрчишин, В. Лабаз, О. Сенчук, В. Каня, Р. Синенко, Г. Храпач-Євсєвська, Г. Сімановська*. До 80-х рр. ХХ ст. в Австралії плідно працювали й інші знавці українського танцю, такі як: *Р. Дубовська та М. Шушняк* (керівники ансамблю “Заграва”, м. Сідней), *А. Цибульська, С. Худяк, Н. Моравська* (у різні роки керівники ансамблю “Верховина” при СУМ м. Мельбурн), *Р. Сидоренко, Є. Остап-Бабешко* (керівники ансамблю “Калина”, м. Брізбан), *А. Бринза, Н. Шот, Микола та Марія Дмитренки* (інструктори українського танцю у м. Брізбан) [5, с. 195].

Значний внесок у розвиток українського хореографічного мистецтва в Австралії внесла акторка, педагог та хореограф – *Є. Андрухович*. Народилася вона у 1913 р. в Україні. У м. Перемишлі закінчила учительський семінар (1932 р.), курси танців та режисури. Пізніше працювала на Лемківщині у дитячих садочках, вчителювала (1930 – 1944 рр.), збирала зразки народного мистецтва, ставила п'єси для дітей. Протягом 1941 – 1944 рр. *Є. Андрухович* працювала у театрі при Українському допомоговому Комітеті в м. Перемишлі¹. У таборі біженців Зоммерказерне в м. Авсбурзі (Баварія, Німеччина) *Є. Андрухович* керувала танцювальною групою “Коломийка”.

В 1949 р. *Є. Андрухович* переїхала до Австралії й поселилася в Аделаїді. Тут вона виступала в Українському театрі малих форм (1951 – 1965 рр.) та вела танцювальну групу. У 1959 – 1963 рр. стала організатором і керівником хореографічного колективу “Коломийка”. Ансамбль з великим успіхом виступив на першому Аделаїдському фестивалі (1960 р.) перед українською та загальноавстралійською публікою, давав самостійні концерти, знімався на телебаченні. У зв'язку з від'їздом *Є. Андрухович*, керівником ансамблю став *А. Кривецький*. У березні 1963 р. переорганізований ансамбль очолив *О. Сенчук*, музичним керівником став *В. Крицький*. З 1971 р. ансамбль “Коломийка” перестав існувати [5, с. 28].

На австралійському континенті плідно працював талановитий хореограф *Я. Булка*, який став засновником дитячого танцювального колективу при товаристві “Рідна школа” у м. Нобл-Парку та керівником танцювального гуртка у м. Мельбурні. На основі останнього пізніше виник широко відомий у світі ансамбль “Верховина”.

На окрему увагу заслуговує активна діяльність у культурній сфері української діаспори Австралії актора й хореографа *А. Кривецького*. Народився він у 1911 р. в Україні. Закінчив гімназію “Рідної школи” у м. Чорткові (1928 р.), протягом 1933 – 1941 рр. був актором українських мандрівних театрів, у 1941 – 1944 рр. працював у театрі ім. І. Франка у м. Станіславі.

У 1944 р. *А. Кривецький* емігрував до Австрії, де працював у Театрі-студії Й. Гірняка у м. Ляндек. Прибувши у 1949 р. до Австралії, *А. Кривецький* став в м. Аделаїді актором Українського театру малих форм. Поставив п'єси “Наталка Полтавка” І. Котляревського (1950 р.), “Вечорниці” П. Ніщинського (1956 р.), “Дует у трьох” Л. Ленца (1952 р.), “Пошилися в дурні” М. Кропивницького (1960 р.). Знавець української народної хореографії, *А. Кривецький* протягом 1965 – 1966 рр. займав пост керівника танцювальної групи “Гопак”, пізніше очолював ансамбль танцю “Коломийка” (м. Аделаїда) [5, с. 103].

Багато сил для розвитку української культури в Австралії віддав педагог й хореограф *А. Новицький*. Народився він у 1933 р. в Україні. У 1943 р. емігрував до Німеччини, у 1949 р. опинився в Австралії у м. Брізбані. В 1964 р. *А. Новицький* склав найвищі іспити Королівської Академії танців. Пізніше здійснив постановку вистави “Боярині” за твором Л. Українки (англійською мовою) силами українських та австралійських студентів (1956 р.), організував декілька шкіл національного танцю у Мельбурні, там же у 1966 р. виступив як хореограф балетної композиції “Поет”, в основу якої було покладено життя Т. Шевченка (музика *А. Кос-Анатольського* і *Ф. Грофе*). З 1988 р. *А. Новицький* керував у м. Сідней сумівською танцювальною групою “Заграва” [5, с. 138].

Широко відомим в українській діаспорі Австралії стало ім'я класичної танцюристки, хореографа, педагога танцю – *М. Березовської*. Народилася вона у 1914 р. в Санкт-Петербурзі. Класичному танцю навчалася у Києві, танцювала в Київському державному театрі музичної комедії (1935 – 1936 рр.) та балетному театрі у м. Горькому (Росія, 1937 – 1938 рр.). Під час Другої світової війни *М. Березовська* стала членом Українського музичного театру, з яким у 1943 р. виїхала до Західної України, а потім до Берліну. У таборі переміщених осіб м. Гамбурга навчала українському танцю.

У 1949 р. *М. Березовська* емігрувала до Австралії, де поселилася в м. Перті, там працювала як викладач класичного балету. У 1950 р. стала співзасновницею Балетної компанії Західної Австралії (West Australian Ballet Company). Пізніше *М. Березовська* викладала характерний танець в різних балетних школах, у тому числі в Балетній Академії Борованського (1957 – 1959 рр.), Австралійській балетній школі (1969 – 1975 рр.) та Вікторіанському коледжі мистецтва (1979 – 1984 рр.). Протягом 1960 – 1966 рр. Вона працювала мистецьким керівником (1970 – 1980) танцювальної групи “Соняшний промінь”, а також аматорської, а згодом професійної танцювальної компанії “Колобок” рр.). З 1988 р. *М. Березовська* проводила семінари з класичного і характерного танців в університетах США. У 1989 р. вона стала хореографом українського ансамблю “Байда козаки”. За заслуги у розвитку танцювального мистецтва австралійський уряд надав *М. Березовській* звання члена Ордена Австралії [5, с. 43].

¹ Український громадянський комітет у м. Перемишлі – український національний комітет, заснований 7 вересня 1944 р. з ціллю надання допомоги інтернованим особам.

Усе своє життя присвятила українському танцю балетмейстер, викладач, громадська діячка – *Н. Тиравська*. Народилася вона у 1924 р. в Україні (м. Ківерці Луцької обл. на Волині). Закінчила балетну школу С. Вигурської-Фольфасінської у Ченстохові (Польща). Протягом 1941 – 1944 рр. працювала солісткою Волинського українського театру у Луцьку.

У 1944 р. *Н. Тиравська* емігрувала до Німеччини, де брала активну участь у театральному товаристві “Вінета” у м. Берліні, водночас працювала хореографом у таборі для переміщених осіб у м. Майн-Кастлі (поблизу м. Франкфурт). У 1949 р. вона переїхала до Австралії і поселилася в м. Сідней, де досить швидко здобула авторитет як знавець українського танцю. Так, протягом 1950 – 1956 рр. *Н. Тиравська* викладала у балетній секції Українського мистецького товариства у м. Сідней, пізніше керувала “Українським народним балетом” (1956 – 1965 рр.). Під її керівництвом у 1960 р. в Австралії балетна школа організувала шість власних концертів, дала 18 виступів перед австралійською публікою, та 15 – на запрошення українських громадських установ.

З 1965 р. й до кінця життя хореограф керувала у м. Сідней ансамблем танцю “Веселка”, працювала у студіях українського танцю у містах Брізбані й Аделаїді, а також провадила курси українських танців для австралійських балетних ансамблів. З її шкіл на міжнародній арені звучать прізвища випускників: М. Шлікмахера, Г. Станкевича, М. Пікулика та інших. До мистецького доробку балетмейстера увійшли хореографічні композиції “У Києві, на Подолі...”, “Козацька сюїта”, “Ніч під Івана Купала”, “Біля криниці”, “Вечорниці”, “На баштані” та інші. На запрошення Новозеландської балетної компанії *Н. Тиравська* їздила до м. Окленду, де поставила хореографічну композицію “Українська сюїта”. Значну увагу *Н. Тиравська* приділяла громадській роботі: займала пости культурно-освітнього референта СУОА² (1978 – 1982 рр.) та Об’єднання Українських громад НПВ (1982 – 1985 рр.), мистецького референта СУА³; вела українську радіогодину. За активну громадську діяльність *Н. Тиравська* була відзначена грамотами та медаллю Союзу українських об’єднань Австралії [9, с. 4-7], [5, с. 201].

Відомим в українських діаспорних колах Австралії та поза їх межами стало ім’я акторки й хореографа – *І. Залеської*. Народилася вона в 1918 р. у Львові. Навчалася у школі ритмо-пластики О. Суховерської. У 1941 р. стала членом Студії художнього слова І. Бендерського, водночас закінчила драматичну студію при Науковому товаристві ім. Т. Шевченка у Львові (клас Й. Гірняка). На початку 40-х рр. XX ст. вона виступала в Театрі опери та балету у Львові в постановках: “Камінний господар” за поемою Л. Українки, “Пошилися у дурні” за мотивами твору М. Кропивницького, “Слуга двох панів” за драматургією К. Гольдони. З 1945 р. *І. Залеська* опинилася в еміграції у Німеччині, де входила до складу балетної трупи Д. Саєнка (1945 р.), а пізніше – театру-студії Й. Гірняка (1946 – 1949 рр.), водночас вела ритмо-пластичну студію в м. Міттенвальд (1946 р.).

У 1949 р. *І. Залеська* переїхала до Австралії, де поселилася у м. Мельбурні. Тут виступала у провідних ролях Українського театру ім. Л. Курбаса, займалася режисерською й хореографічною діяльністю в аматорському середовищі. Разом з поетесою З. Когут гастролювала по США та Канаді (1973 р.) [5, с. 82].

Протягом 1962 – 1988 рр., *І. Залеська* керувала ритмо-пластичною студією при Українській школі в м. Нобл Парку, з якою поставила дитячу п’єсу “В чужім пір’ї” М. Підгір’янки (1963 р.) та інші вистави. У своїх хореографічних постановках вона, базуючись на львівській школі О. Суховерської, поєднувала елементи дунканівського стилю з українською хореографічною лексикою та тематикою.

Активною творчою діяльністю на австралійському континенті відзначилася мистецька кар’єра танцюриста, артиста театру, педагога – *М. Саса*. Народився він у 1929 р. в Україні (м. Рахів на Закарпатті). Гімназію закінчив у м. Пряшіві (Словаччина). Навчався *М. Сас* у драматичній школі “Нова сцена” в Ю. Шерегія та у балетній студії С. Махова у Празі. Протягом 1945 р. артист виступав у народному ансамблі пісні і танцю Закарпатської України, з 1947 р. працював у Пряшівському українському національному театрі. У 1950 р. *М. Сас* виїхав до Австралії, де виступав на різних балетних сценах та викладав українські танці в хореографічних студіях протягом 1950-1952 рр., а також очолював українську танцювальну групу в м. Аделаїді [5, с. 70].

Багато зусиль для розвитку українського танцю в Австралії було покладено балетмейстером й культурно-освітньою діячкою *Н. Денисенко*. Народилася вона у 1906 р. в Україні (м. Запоріжжя). У 20-х рр. XX ст. вивчала український танець в одній із шкіл В. Авраменка, а пізніше в балетній академії Т. Висоцької у Польщі. Працювала в Українському театрі у Варшаві. Під час Другої світової війни опікувалася українським культурним життям в одному з німецьких таборів для переміщених осіб. У 1950 р. артистка переїхала до Австралії, де стала організатором культурно-освітнього життя, керівником української балетної школи та ансамблю “Дніпро” (1955 р.) у містах Сідней та Ньюкастлі, з яких вийшли видатні популяризатори українського танцю в діаспорі – О. Гулак, Л. Білокінь, С. Пришляк, Л. Подолянко. У різний час в ансамблі “Дніпро” навчалися близько 180 учасників. *Н. Денисенко* виховала чимало танцюристів, які поповнили інші танцювальні гуртки та ансамблі (загалом через її школу пройшло понад 300 осіб). Найбільшим тріумфом “Дніпра” став виступ на Першому мистецькому фестивалі в м. Аделаїді у 1960 р., де вихованці ансамблю презентували глядачеві танці “Запорожці” та “Переяславка”. У творчому доробку *Н.*

² Союз Українських Об’єднань Австралії (СУОА) – центральне об’єднання українських громадських організацій в Австралії для репрезентації та координації праці. Засноване в 1950 р. у м. Мелборні (до 1953 р. — мало назву Об’єднання Українців Австралії).

³ Союз українців Австралії.

Денисенко великі балетні постановки – “Довбуш” та “Причинна”, які було презентовано не тільки українському, а й загальноавстралійському глядачеві. На жаль, непередбачена трагічна смерть талановитого педагога й балетмейстера у 1978 р. припинила довголітню плідну працю “Дніпра”. Окремі танцюристи зі складу творчого колективу започаткували свої школи українського танцю або включилися до існуючих ансамблів [11, с. 508], [8, с.44].

Сучасне українське народне танцювальне мистецтво в Австралії набуло свого розквіту й надалі розвивається на ґрунті творчої діяльності аматорських хореографічних колективів. Саме вони зберігають яскраві перлини народного танцювального фольклору й поповнюють репертуар новими хореографічними роботами, плідно працюють над удосконаленням своєї майстерності. Серед найвідоміших українських танцювальних осередків виділимо: “Ластівка” (м. Джилонг), “Євшан” (м. Аделаїда), “Веселка” (м. Сідней), “Гопак” (м. Мельбурн) “Верховина” (м. Мельбурн), “Калина” (м. Брізбан) та інші.

Цікавою є творчість хореографів сучасної Австралії. У рівній мірі вони поділяються на дві групи: частину складають емігранти з України – спеціалісти в галузі народного танцювального мистецтва, що виїхали у 90-х рр. ХХ ст., решта – нащадки українських переселенців у другому-четвертому поколіннях. Особливою відзнакою діаспорних хореографів останніх десятиліть є наявність у них базової хореографічної освіти (значний відсоток з них отримали її в Україні) та відповідного артистичного, викладацького й балетмейстерського досвіду. В Австралії активно працюють *В. Бовкун, Ірина та Дем'ян Гнатюки* (“Євшан”, м. Аделаїда), *М. Сушняк, Й. Саракула* (Український народний ансамблі ім. В. Івасюка, м. Сідней), *Є. Павловська* (хореограф, керівник танцювальної групи), *Н. Рибак* (“Веселка”, м. Сідней), *Я. Сивак* (“Веселка”, м. Сідней; нащадок українських емігрантів, випускник Київського національного університету культури і мистецтва), *М. Моравська, А. Костка* (Верховина”, м. Мельбурн), *Т. Галас* (“Гопак”, м. Мельбурн) та інші.

Вдосконаленню професійного рівня українського хореографічного мистецтва в Австралії сприяють українські спеціалісти у галузі танцювального мистецтва – викладачі вищих навчальних закладів, балетмейстери професійних ансамблів танцю, хореографи юнацьких й дитячих танцювальних колективів. Стали традиційними танцювальні семінари та майстер-класи для мистецьких колективів закордонного українства в Україні, на яких зокрема присутні фахівці з Австралії. Для діаспорних практиків танцю відбуваються лекції з історії української культури, етнографії, фольклору, українського костюму; проходять майстер-класи, показові уроки на базі професійних та кращих аматорських колективів Києва та регіонів України. Учасники семінарів-практикумів отримують необхідні методичні матеріали, інформаційні посібники та літературу.

Професійному зростанню, обміну досвідом, розвитку дружніх стосунків між танцювальними колективами українського танцю в Австралії сприяють різноманітні українські фестивалі, огляди, дні національної культури. Серед них найвідомішими є Shell Folkloric, щорічне свято Спадщини (Heritage Festivals) у містах Долбі та Квінс та інші. Мистецькі заходи впливають на розвиток й популяризацію традиційних видів народного мистецтва, поширення звичаїв та обрядів українського народу, підвищення соціального і мистецького статусу автентичного фольклору, зокрема хореографічного, виявленню самотутніх творчих колективів та окремих виконавців.

Порівняно з іншими країнами в українській діаспорі Австралії перші танцювальні гуртки почали виникати досить пізно – у 1949-1950 рр. Пов'язано це було з переїздом українських емігрантів на місця постійного поселення і праці. Згодом українські хореографічні осередки почали функціонувати майже при всіх новостворених громадах, організаціях (СУМ, Пласт), суботніх школах українознавства тощо. Сучасне українське народне танцювальне мистецтво в Австралії продовжує розвиватися на ґрунті творчої діяльності аматорських хореографічних колективів, які зберігають рідкісні зразки народного танцювального фольклору, плідно працюють над удосконаленням своєї майстерності й активно пропагандують національне мистецтво в усьому світі.

Джерела та література

1. Гуць М. Виступи мистецьких колективів української діаспори // Народна творчість та етнографія. – 1992. – № 1. – С. 77-80
2. Діба О. Національно-культурні аспекти життя української діаспори за кордоном: Актуальні проблеми українського національного відродження // Вісник книжкової палати. – 2004. – № 4. – С. 39-41
3. Д'якова О. Діяльність української діаспори в Австралії і її зовнішні міжнародні зв'язки // Українознавство. – 2008. – № 1. – С. 287-292
4. Енциклопедія сучасної України / НАН України, Наукове т-во ім. Т. Г. Шевченко, Ін-т енциклопедичних досліджень НАН України. – Т. 4. – К., 2005. – 699 с.
5. Енциклопедія української діаспори (в 7-ми томах) / гол. ред. В. Маркус; вид. 1-е. – К.: ІНТЕЛ, 1995. – Т. 4. – Австралія – Азія – Африка. – 280 с.
6. Одарченко П. Видатні українські діячі: Статті, нариси / Ред. Г. Карпенко. – К.: Смолоскип, 1999. – 320 с.
7. Орел О. Сяйво мистецьких талантів України // Народна творчість та етнографія. – 1999. – № 5-6. – С. 35-38
8. Пастернакова М. Українська жінка в хореографії. – Вінніпег; Едмонт, 1963. – 213 с.
9. Солошенко-Тиравська Н. С. Тріумф української Терпсихори: Спогади містквині. – Луцьк: Медіа, 1999. – 119 с.
10. Табачник Д. В., Попов Г. Д. Українці зарубіжжя та Україна: Довідник. – К.: Знання, 2007. – 399 с.

11. Українці Австралії: Енциклопедичний довідник / “Вільна думка”; Товариство збереження української спадщини в Австралії. – Сідней, 2001. – 672 с.
12. Українці в світі / Кардаш П., Кот С. – Мельбурн: Фортуна, 1995. – 423 с.
13. Українці в світі: [Українські церкви, релігійні громади і монастирі за кордоном та їх підпорядкування, музеї української діаспори, українські бібліотеки за кордоном та ін.] / Автор. упоряд. В. М. Воронін, С. А. Дроздовська. – К.: Український центр духовної культури, 2005. – 142 с.